

Statsråd Robert Eriksson
Arbeids- og Sosialdepartementet
Postboks 8019, Dep
0030 Oslo

Oslo 26.mars 2015

Et krafttak for de som har minst

Vi viser til Pensjonistforbundet og SAKO samarbeidets krav til statsbudsjett for 2016 hvor vi ber om at det blir gjort et krafttak for de som har minst.

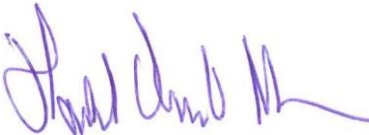
I møte i desember 2014 om samme sak etterlyste statsråden dokumentasjon for de påstandene Pensjonistforbundet og SAKO organisasjonene fremførte.

Det vedlagte dokument beviser vår påstand og vi krever med dette at regjeringen gjennomfører et krafttak for enslige minstepensjonister som lever av inntekt under EU's definerte fattigdomsgrense.

På bebudet møte 28. april 2015 vil vi belyse situasjonen ytterligere.

Hilsen

Pensjonistforbundet
Borge Rørvik
Forbundsleder

Harald Olimb Norman
Generalsekretær

Vedlegg: Rapport vedr et krafttak for de som har minst

Et krafttak for de som har minst

Notat 25.03.2015

1. Et krafttak for dem som har minst

Pensjonistforbundet etterlyser et krafttak for dem som har minst for å rette opp fattigdomsproblemer og skjevheter som er skapt i pensjonssystemet. Vi har spilt inn krafttaket som et av våre krav til statsbudsjettet 2016¹. Kravet er en del av dialogen med myndighetene med utgangspunkt i pensjonistorganisasjonenes drøftingsrett i forbindelse med trygdeoppgjøret og statsbudsjettene.

Statsråden har etterlyst dokumentasjon av behovet for å bedre minstepensjonistenes økonomiske situasjon, som grunnlag for møte og dialog med departementet i vår. I dette notatet vil vi beskrive hvordan et slikt krafttak kan gjennomføres, dokumentere behovet for et løft for dem som har minst og argumentere for løsningen.

Pensjonistforbundet foreslår en løsning som gir de mest utsatte minstepensjonistene en justering av minstepensjonen til 2,8G. En slik økning sørger for at disse ikke lenger må leve av en inntekt som er under EUs fattigdomsgrense. Pensjonistforbundet ser at dette vil kunne ha implikasjoner for det samlede pensjonssystemet og skape behov for å gjøre endringer også i de andre minstepensjonssatsene.

1.1 Enslige minstepensjonister og minstepensjonister i par

Minstepensjonistene har en pensjon som ligger langt under EUs fattigdomsgrense. Likevel er det en andel av minstepensjonistene som har anledning til å supplere minstepensjonen. Et eksempel på dette er minstepensjonister som er gift med en partner med betydelig høyere pensjon. Pensjonistforbundet ønsker å rette krafttaket mot enslige minstepensjonister slik at disse får en oppjustert pensjon til 2,8 G. Da mener Pensjonistforbundet at det er naturlig at også satsen for minstepensjonistpar vurderes i denne sammenhengen.

2 Mange minstepensjonister er fattige

Målet om en verdig alderdom kan ikke innfris før alle pensjonister er sikret en tilstrekkelig levestandard gjennom en trygg og tilfredsstillende økonomi. Minstepensjonistene mottar i dag en ytelse som er lavere enn EUs lavinntektsdefinisjon². Enslige eldre er en betydelig andel av fattigdomsproblemet i Norge. Eldre som bor alene, og som er over 66 år, utgjør 22 prosent av dem som er fattige over tid i Norge³. Det er i første rekke eldre kvinner som er i fattigdomsgruppen⁴.

---

¹ Avtale om drøftinger mellom regjeringen og pensjonistenes organisasjoner, brev fra Pensjonistforbundet til Arbeidsminister Robert Eriksson, november 2014

² Se vedlegg 2 for en drøftning av fattigdomsbegrepet og en redegjørelse for EUs fattigdomsdefinisjon

³ Dette gjelder den vedvarende lavinntektsgruppen. Se vedlegg 1 punkt 3 for en definisjon på begrepet og en redegjørelse for denne gruppen.

⁴ Se redegjørelse i vedlegg 1 punkt 3

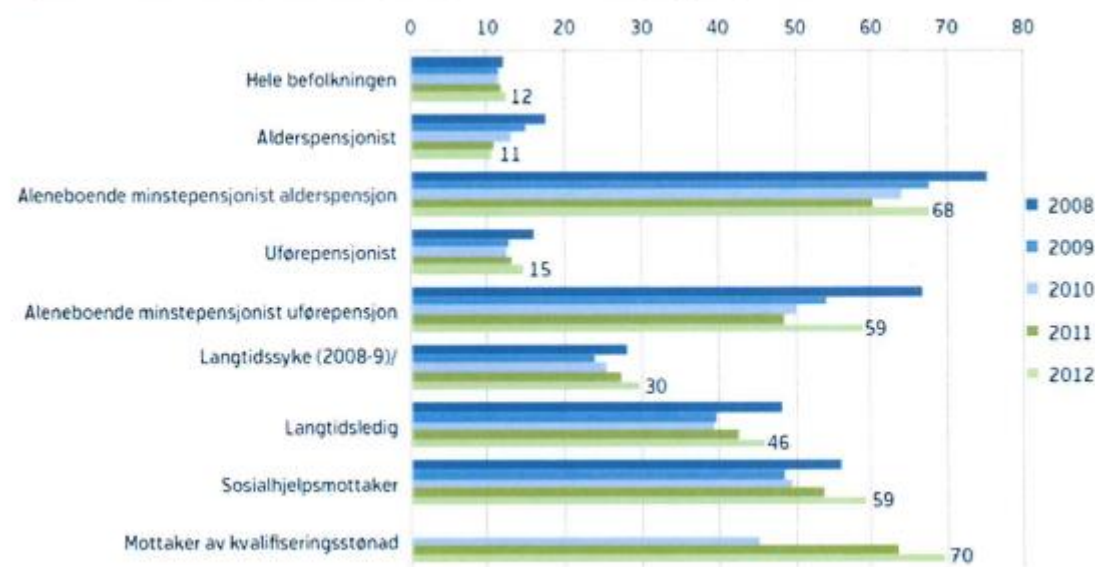
EUs fattigdomsgrense var for Norge i 2014 på 216 000 kroner i året. En enslig minstepensjonist, og pensjonister med ektefelle som har en inntekt under 2G og som ikke har pensjon, mottar 173 274 kroner⁵ i året i pensjon. Det betyr at avstanden opp til fattigdomsgrensen med denne minstepensjonssatsen er nesten 42 000 kroner. For at folketrygdtelsen skal være over fattigdomsgrensen må satsen økes fra 2 til 2,8 G⁶.

Minstepensjonister som lever i par mottar en noe lavere sats enn gruppen «enslige minstepensjonister og pensjonister med ektefelle som har en inntekt under 2G og som ikke har pensjon». Utrengningene i dette notatet er basert på sistnevnte gruppe av minstepensjonister, altså de som mottar den høyeste satsen.

2.1 Avstanden mellom minstepensjonister og lønsmottakere øker

Det er et problem for minstepensjonistene at de ikke har en inntektsutvikling i tråd med lønnsveksten i samfunnet. Pensjon under opptjening reguleres i takt med lønnsvekst, mens pensjon under utbetaling først justeres med lønnsveksten, deretter fratrekkes en faktor på 0,75 prosent. For minstepensjonister er imidlertid fradragfaktoren noe lavere. Det innebærer at avstanden mellom lønsmottakere og minstepensjonister vil være økende.

Figur 9. Andel med årlig lavinntekt (EU-60) etter lavinntektsgruppe og år. Prosent.

Kilde: SSB

Figuren viser at det i 2012 var en økning av andelen aleneboende minstepensjonister som blir kategorisert som fattige. En faktor som trekker i retning av flere fattige er den nye reguleringen av minste pensjonsnivå. Vi ser at andelen fattige blant enslige minstepensjonister har variert litt de siste årene, men har vært over 60 prosent.

Minstepensjonister har ikke tatt del i velstandsutviklingen på samme måte som lønnsinntakere. Vesentlig for minstepensjonistenes situasjon, er at de ikke befinner seg i skatteposisjon og dermed ikke nyter godt av lettelser i personskatten, som for eksempel foreslått av Scheel-utvalget. Når regjeringen beskatter forbruk gjennom avgifter på varer, vil dette ramme de som har lavest inntekt mest. En vridning av skattesystemet fra skatt på inntekt til skatt på forbruk vil derfor ramme minstepensjonistene uforholdsmessig hardt.

2.2 Minstepensjonistene faller mellom to stoler

Et av målene med pensjonsreformen er å gi befolkningen insentiver til å stå lenger i jobb. Dersom flere står i jobb og tjener opp pensjonsrettigheter, blir det færre minstepensjonister. Et av målene med pensjonsreformen er derfor at færre skal måtte behøve å motta minstepensjon. Dette er en positiv side av reformen.

På sikt kan vi altså anta at utfordringen med fattigdom blant minstepensjonister derfor blir kraftig redusert. Dagens minstepensjonister nyter imidlertid ikke godt av disse endringene, og faller således mellom to stoler. Det er et behov for å bedre situasjonen for dem som er minstepensjonister i dag, og dem som ikke omfattes av de nye opptjeningsreglene og som er på vei mot en situasjon som minstepensjonister.

Minstepensjonistenes situasjon har vært gjenstand for politisk oppmerksomhet ved flere anledninger. I 1991 var det et eldreopprør i protest mot de uverdige forholdene mange eldre levde under, spesielt minstepensjonistene. Opprøret førte til ekstrabevilgninger fra staten⁷. Likevel har minstepensjonistenes situasjon etter Pensjonistforbundets syn i for liten grad vært drøftet. Lovproposisjoner, høringsnotat, stortingsmeldinger, offentlige utredninger, avtaler og andre dokumenter knyttet til pensjonsreformen, adresserer ikke hensynet til minstepensjonistene direkte.⁸

3 Løsningen er økonomisk rimelig

Figuren under viser utviklingen i antallet minstepensjonister i årene fremover.

Framskrivning av antall som mottar minstepensjon av de som starter uttaket ved 67 år eller senere.

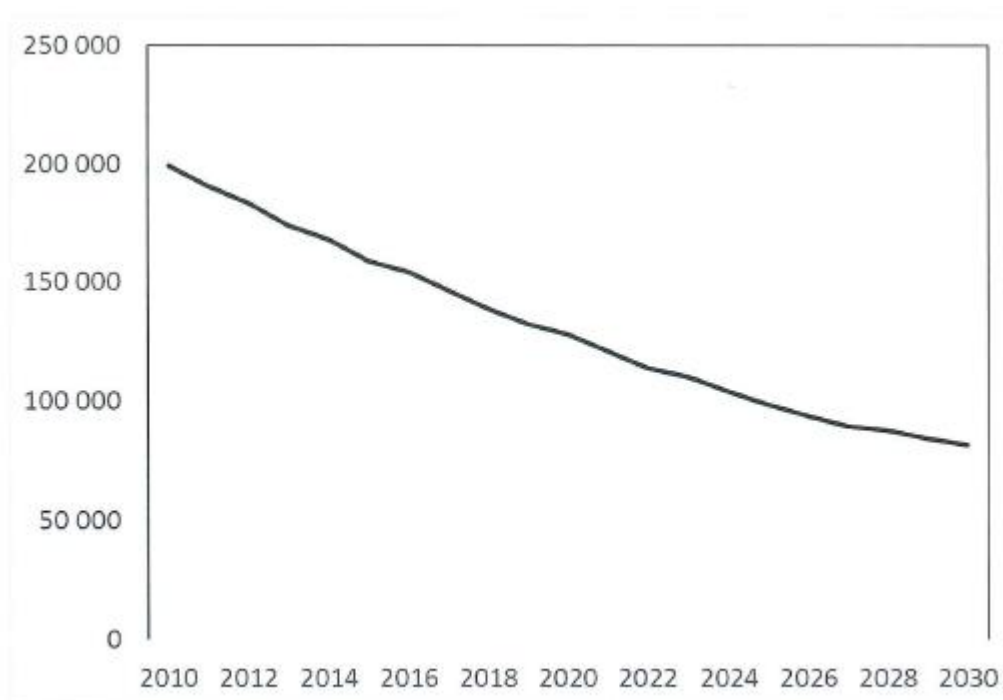
---

⁷ https://snl.no/Sosiale_forhold_i_Norge

⁸ <https://www.regjeringen.no/nb/tema/trygd-og-sosiale-tjenester/pensjoner-og-trygd/pensjonsreform/dokumenter/id86832/>

---

⁵ Tall for 2014. Se: <https://www.regjeringen.no/nb/aktuelt/Regulering-av-grunnbeløpet-og-pensjonene-fra-1mai-2014/id760095/>

Kilde: SSB

Denne utviklingen innebærer at omleggingen Pensjonistforbundet foreslår, vil medføre at den totale mengden overføringer til enslige minstepensjonister vil gå ned over tid på tross av at minstepensjonssatsen økes⁹.

Framskrivningene i figuren over fra Statistisk sentralbyrå viser at antall minstepensjonister vil bli redusert med 38 prosent i perioden 2014-2024. Underreguleringen gjør at utgiftene til minstepensjon vil synke mer enn 38 prosent. Kostnadene ved å øke minstepensjonen til 2,8 G vil derfor reduseres over tid, selv om kostnadene de første årene vil være betydelig.

4 Fattigdom er helseskadelig

Forskning viser at det er en klar sammenheng mellom inntekt og helse¹⁰. En høy andel av dem som er fattige¹¹, hvor minstepensjonister utgjør en betydelig andel, rapporterer at det er vanskelig å få endene til å møtes. Mer konkret betyr det at aleneboende minstepensjonister kommer dårlig ut når det gjelder muligheten til å spise kjøtt eller fisk annenhver dag eller holde boligen passe varm¹². Det er åpenbart at dette er risikofaktorer for dårlig helse.

Siden kostnadsnivået i Norge er høyt, må også inntekten være høy for å anskaffe nødvendige varer og tjenester. Det å være fattig kan være svært problematisk. Lav inntekt over lang tid kan

⁹ Se vedlegg ■ punkt 2 for beregningene bak grafen

¹⁰ https://www.regjeringen.no/nb/dokumenter/nou-2009-10/id558836/?docId=NOU200920090_0_000DDDEPIS_side157

¹¹ Ment her som innbyggere med «vedvarende lavinntekt, se vedlegg ■ punkt 3

¹² <http://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/okonomi-og-levekaar-for-ulike-grupper-2007>

lede til en uakseptabel levestandard. Enkelte kan ha så lav inntekt at de ikke får dekket grunnleggende materielle eller sosiale behov. Fattigdom medfører problemer som sosial isolasjon, manglende sosial deltakelse og sosial støtte¹³.

5 Justeringen er i tråd med regjeringens politiske mål

Folketrygdens formål er å gi økonomisk trygghet. Folketrygden skal bidra til utjevning av inntekt og levekår over den enkeltes livsløp, og mellom grupper av personer. Den skal sikre inntekt i alderdommen, og gjøre det mulig for eldre å ha et anstendig liv. Den skal også bidra til at den enkelte kan være selvforsørget.¹⁴ Det bør innebære at beløpene i folketrygden justeres, slik at det er mulig for mottagerne å ha et anstendig liv. Det er ikke situasjonen hvis enkelte grupper forblir fattige med de utbetalingene som folketrygden gir.

Eldres utfordringer knyttet til ensomhet, sosiale behov og til å kunne opprettholde helsen i alderdommen, har stått høyt på regjeringens dagsorden. Regjeringspartiene har engasjert seg i denne problemstillingen i flere år. Dette er utfordringer der minstepensjonistene er mest utsatt og i størst grad i faresonen.

Regjeringen har også i sin regjeringsplattform slått fast at *Regjeringen er opptatt av å sikre en trygg og verdig alderdom*. FrP har særlig vært opptatt av levekårene for pensjonister. I prinsippprogrammet til FrP er det også slått fast at pensjonen skal sørge for at pensjonister opplever *økonomisk trygghet i alderdommen*. Stortingsprogrammet 2013-2017 slår videre fast at *pensjon fra folketrygden skal bidra til å sikre at alle får mulighet til en verdig alderdom*. Pensjonistforbundet mener derfor det er i tråd med regjeringens politikk å arbeide mot fattigdomsproblemet blant eldre.

Pensjonistforbundets forslag til løsning er også i tråd med virkemidler Arbeids- og sosialministeren selv tidligere har gått inn for. FrP var som eneste parti mot at særtillegget og grunnbeløpet ble økt gjennom omfordeling innenfor folketrygden i 2008. FrPs løsning innebar å gjennomføre endringene som overføringer over statsbudsjettet, i tråd med Pensjonistforbundets forslag i dette notatet.

Pensjonistforbundet mener at en justering av minstepensjonistsatsen for å løfte eldre ut av fattigdom, er avgjørende for å sikre alle eldre en verdig alderdom. Minsteytelsen bør være på nivå med EUs fattigdomsgrense. Pensjonistforbundet er klar over at mange minstepensjonister har tilleggsinntekt, men mener at hensynet til de som kun mottar minstepensjonsytelsen veier tyngst.

6 Forslaget vil ikke få konsekvenser for yrkesdeltakelsen

En av motforestillingene mot en økning av minstepensjon har vært at det kan gi negative virkninger for yrkesdeltakelsen. SBB har imidlertid i et diskusjonsnotat drøftet saken, og

¹³ <https://www.regjeringen.no/nb/dokumenter/nou-2009-10/id558836/?docId=NOU200920090010000DDDEPIS>

¹⁴ https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1997-02-28-19/KAPffIEL_2-l#KAPffIEL_2-1

konkludert med at det er mulig å se at det foregår tilpassinger ved avkortning av pensjonen, men ingen tilpasning til opptjening av fremtidig pensjon¹⁵.

Det kan være tenkelig at enkelte vil kunne velge bort arbeid, hvis det er slik at det i liten grad vil øke inntekter utover minstepensjon. Til en viss grad vil det kunne gjelde de som har opptjening etter gammelt system. Dette er imidlertid en gruppe som allerede er en integrert del av arbeidslivet, og det er lite trolig at endringer i minstepensjonssatsen vil ha betydning for deres atferd i nevneverdig grad. Etter dette vil uansett nytt opptjeningsystem gjelde, slik at denne innvendingen vil være mindre viktig.

Formålet med Pensjonistforbundets forslag er å foreta en korreksjon slik at de som befinner seg i en urimelig situasjon i dag får et løft.

---

¹⁵ Diskusjonsnotatet fra SSB (2012) drøftet virkningen av gradvis oppheving av en avkortning av folketrygd for personer mellom 67 og 70 år fra 2008 til 2010, og virkningen av endringen i 2007 med full opptjening tilsvarende 40 år, uten å ha opptjening frem til fylte 70 år. Begge forhold endret nettoinntekten og samlet virkning var av samme størrelsesorden.
<http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/DP/dp698.pdf>

Vedlegg 1: Beregninger og utdypninger

1 Fattigdomsgrensen og minstepensjonistenes inntekter

Medianinntekten i Norge var i 2014 på om lag 350 000 kroner. Med en vekst som anslått av Teknisk Beregningsgrunnlag for 2013-2014, vil medianinntekten i 2015 økes til om lag 360 000. Fattigdomsgrensen utfra EUs definisjon vil da være 216 000.

Minstepensjonistene bør derfor ha en justering av minstepensjon fra omtrent 173 000 til 242 583. Skatt på pensjonsinntekten vil utgjøre 24 027, noe som vil gi en nettoinntekt så vidt over fattigdomsgrensen; 218 556 kroner. Det betyr at hver og en skal ha et tillegg på 69 309 kroner¹⁶. Minstepensjonister betaler i dag ikke skatt, slik at nettoøkning i realiteten er 45 102 kroner.

2 Bevilgningene til gruppen vil gå ned over tid

I 2014 er antall minstepensjonister 152 119. Andelen alderspensjonister som mottar minstepensjon synker stadig. Mens 41,9 prosent av alderspensjonistene var minstepensjonister i 1998, var 31 prosent det samme i 2005 og andelen var kun 19 prosent etter første halvdel av 2014. Ved utgangen av første halvår 2014 mottok 154 400 minstepensjon, noe som utgjør en nedgang på 7 500 siden første halvår 2013, og en nedgang på over 41 100 fra første halvår 2005¹⁷. I 2005 var 12,4 prosent av minstepensjonistene 67-69 år. I 2014 var det kun 6,3 prosent som var i denne aldersgruppen.

Den viktigste forklaringen på at antallet minstepensjonister har gått betydelig ned er at yrkesdeltakelsen har økt, særlig blant kvinner. Færre blir dermed minstepensjonister¹⁸.

Statistisk sentralbyrå har anslått at det vil være en kraftig nedgang i antallet minstepensjonister i årene framover. Når man definerer minstepensjonistene til å gjelde dem som starter pensjonsuttaket ved 67 år eller senere, er antallet anslått å gå ned med nærmere 40 prosent de kommende ti årene. Utgiftene til minstepensjon er altså med dagens regelverk ventet å gå betydelig ned.

Antall enslige samt minstepensjonister som lever i par er færre enn 152 119. Pr desember 2014 var det 77 330 som mottok høy sats for minste pensjonsnivå. Samtidig vil gruppen som regnes som minstepensjonister øke, når 2G øker til 2,8G. Antallet på hvor mange som vil være i denne gruppen, foreligger ikke. Regnestykket i dette notatet er derfor en illustrasjon, som

---

¹⁶ 1G utgjør 88 370, det vil si at minstepensjonen er 176 740.

¹⁷<https://www.nav.no/Alderspensjonister+med+minstepensjon.+Kj%C3%B8nn+og+alder.+30.+september+2005-2014.+Antall.396968.cms>

¹⁸ <https://www.nav.no/no/NAV+og+samfunn/Statistikk/Pensjon+-+statistikk/Nyheter/Tidlig+uttak+av+pensjon+bremser+veksten+i+kj%C3%B8pekraften.388313.ems>

baserer seg på totale antallet minstepensjonister i 2014. Trenden vil imidlertid være gyldig også for det nøyaktige antallet som etter en slik endring vil betegnes som minstepensjonister.

Tabellen under viser følgende¹⁹:

- Gitt situasjonen i 2014 vil økningen utgjøre en merkostnad på om lag 10,5 mrd. Kroner. Dette er ekskludert provenyeffekt ved at disse minstepensjonistene kommer i skatteposisjon.
- Gitt en utvikling mot 38 prosent færre minstepensjonister i 2024, vil overføringen til denne gruppen være 4 mrd kroner lavere i 2024 enn i 2014. Det vil altså ta under ti år å komme ned på et lavere kostnadsnivå enn i dag.
- Det er her sett bort i fra underreguleringen av minste pensjonsnivå. Kostnadene går derfor kraftigere ned enn antydnet her for dagens bestand

	Antall	2G	2,8G	Økning fra 2G i 2014 til 2,8G i 2014 og 2,8 G i 2024
2014	152 119	26 885 512 060	36 901 483 377	10 543 215 771
2024	94 313	16 342 125 916	22 874 297 768	-4011214292

3. Redegjørelse for fattigdomsgruppen

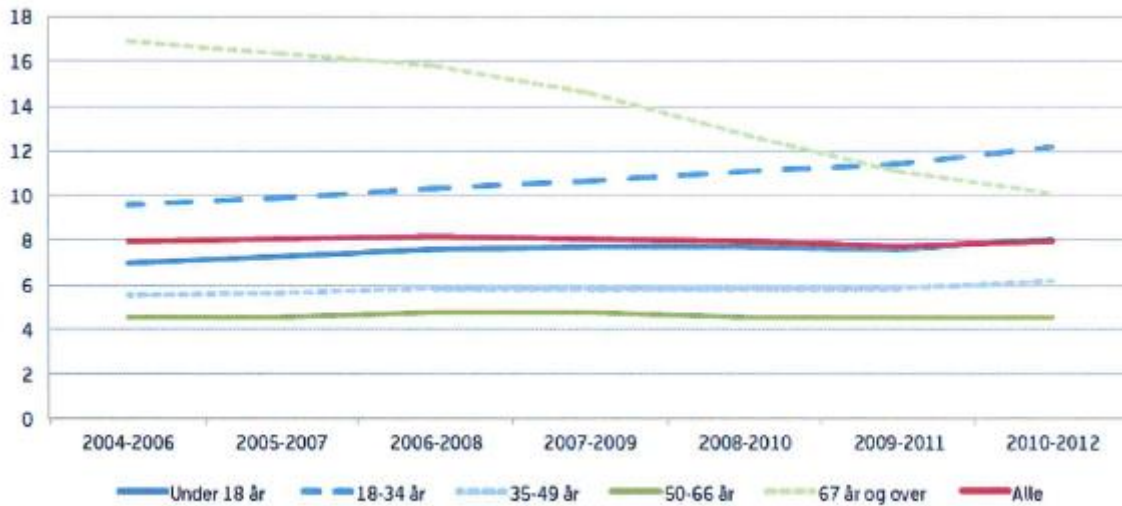
Med begrepet fattigdom menes ofte vedvarende lavinntekt, altså lav inntekt over tid i motsetning til lav inntekt i en begrenset periode. Studenter er et eksempel på en gruppe som ofte faller i sistnevnte kategori. Med vedvarende lavinntekt menes en inntekt etter skatt per forbruksenhet som i gjennomsnitt over en periode på tre år, er lavere enn den gjennomsnittlige lavinntektsgrensen for de samme årene.

Andelen med vedvarende lavinntekt har ligget relativt stabilt rundt 8 prosent i mange år, men siden 2006 er trenden en synkende lavinntektsandel. 7 prosent av befolkningen var i gruppen vedvarende lavinntekt i 2011.

Det er i første rekke eldre kvinner som er overrepresentert i den vedvarende lavinntektsgruppen. Kvinner over 66 år utgjør 20 prosent av gruppen, mens de utgjør 9 prosent av befolkningen over 16 år. Menn og kvinner i alderen 45-66 år utgjør en vesentlig mindre del av gruppen med vedvarende lavinntekt enn av befolkningen.

Figuren under viser utviklingen over tid for andelen innenfor ulike aldersgrupper med vedvarende lavinntekt. I perioden 2009-2011 hadde 12 prosent av de over 67 år vedvarende lavinntekt. Går en ti år tilbake hadde en av fire alderspensjonister vedvarende lavinntekt. Forklaringen er at nye alderspensjonister har opptjent høyere pensjon.

Figur 5. Andel personer med vedvarende lavinntekt etter alder. Treårsperioder. Prosent

Kilde: SSB

Pensjonsutbetalingen er også underregulert. Mens pensjon under opptjening reguleres i takt med lønnsvekst, blir pensjon under utbetaling først justert med lønnsvekst, deretter fratrukket en faktor på 0,75 prosent. Minstepensjonssatsene reguleres i takt med endringen i levealderen, noe som innebærer en litt lavere fradragfaktor enn 0,75 prosent. I praksis vil det si at dersom pensjon før indeksering er 250 000 kr og at lønnsveksten er 3 prosent, vil lønnsveksten utgjøre 7500 og en faktor på 0,75 prosent innebære et fratrekk på 1931 kroner²⁰.

Med dette reguleringsprinsippet øker avstanden mellom minstepensjonistene og lønsmottakerne.

20

<https://www.nav.no/no/Person/Pensjon/Aiderspensjon/Optjening,+uttak,+regulering+og+leveledustering/Regulering+av+alderspensjon+og+AFP.347239.cms>

Vedlegg II: Mål på fattigdom

EUs mål på fattigdom er et hyppig anvendt mål på fattigdom i Europa²¹. Lavinntekt er ifølge denne definisjonen en husholdningsinntekt på 60 prosent eller lavere enn medianinntekten i befolkningen.

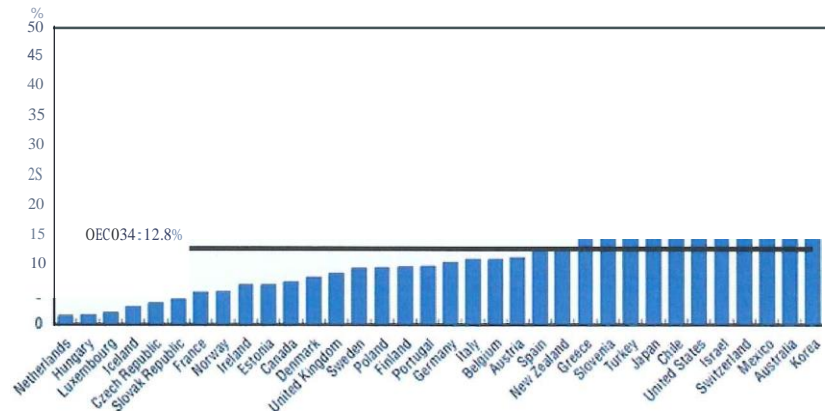
En slik fattigdomsgrense kalles relativ fattigdom. En relativ tilnærming vil si at dersom det generelle inntektsnivået i befolkningen øker, må også husholdningsinntektene til personene med lavest inntekt øke tilsvarende for at det ikke skal bli flere med lav inntekt. Fordelen av å benytte median fremfor gjennomsnitt i avregningen, er at median gir et mer robust mål ettersom det i mindre grad påvirkes av få observasjoner med svært høye eller svært lave inntekter.

Alternativet til en relativ tilnærming er en absolutt tilnærming. En absolutt tilnærming til fattigdomsbegrepet tar utgangspunkt i pengebeløpet som kreves for å anskaffe et utvalg av basisvarer. Et eksempel er SIFOs standardbudsjett for husholdninger. Dette kan anses som absolutt fordi det er uavhengig av inntektsfordelingen i samfunnet, men det er likevel relativt fordi hva en regner som nødvendig forbruk vil variere.

²¹ <http://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikkel/2013>

Figure 2.8. Poverty rates among the over-65s

Percentage of the over-65s with incomes below 50% of the median equivalised income

Source: Authors' calculations based on an OECD Income Distribution Database. www.oecd.org/soc/ii/income-distribution-database.htm.

5.4. Income poverty rates

Percentage with incomes less than 50% of median equivalised household disposable income

	2007				2010			
	Older people (aged over 65)			Whole population	Older people (aged over 65)			Whole population
	All65+	66-75	75+		All65+	66-75	75+	
Australia	39.2	35.2	44.7	14.6	35.5	31.2	41.5	14.4
Austria	9.9	9.0	11.2	7.2	11.3	11.1	11.5	8.1
Belgium	13.5	12.0	15.4	9.1	11.0	10.9	11.2	9.7
Canada	5.0	5.4	4.5	11.3	7.2	6.9	7.6	11.9
Denmark	21.6	21.3	22.1	19.2	19.8	20.0	19.5	18.0
Czech Republic	3.6	3.2	4.2	5.4	3.7	3.4	4.0	5.8
Denmark	12.1	9.3	15.8	6.1	8.0	5.7	11.2	6.0
Estonia	29.5	24.6	36.7	13.9	6.7	4.6	9.5	11.7
Finland	13.0	7.7	19.4	8.0	9.7	6.1	14.0	7.3
France	5.3	3.6	6.8	7.2	5.4	4.5	6.3	7.9
Germany	10.1	8.1	13.0	8.5	10.5	8.5	13.3	8.8
Greece	15.2	11.5	20.7	13.9	15.8	13.2	19.1	14.3
Hungary	4.7	5.1	4.3	6.4	1.6	2.2	0.7	6.8
Iceland	9.4	5.0	14.5	6.5	3.0	0.7	6.0	6.4
Ireland	13.4	12.4	14.7	9.8	8.0	6.9	9.6	9.0
Israel	22.1	21.1	23.4	19.9	20.8	20.1	21.7	20.9
Italy	14.5	14.1	15.0	12.0	11.0	10.5	11.7	13.0
Japan	21.7	19.4	24.5	15.7	19.4	16.6	22.8	16.0
Korea	44.6	43.2		14.8	47.2	45.6		15.2
Luxembourg	2.7	2.6	2.8	7.2	1.9	1.4	2.8	7.2
Mexico	29.0	28.4	30.1	21.0	27.6	26.7	29.1	20.4
Netherlands	1.6	1.6	1.7	6.7	1.4	1.3	1.6	7.5
New Zealand	23.5	19.7	29.3	11.0	12.5	10.2	15.8	10.3
Norway	8.0	4.0	12.6	7.8	5.5	2.7	9.0	7.5
Poland	7.7	8.6	6.4	10.1	9.7	11.2	7.7	11.0
Portugal	15.2	12.6	18.7	13.6	9.9	7.6	12.6	11.4
Slovak Republic	7.2	6.6	8.1	6.7	4.3	3.5	5.7	7.8
Slovenia	17.5	15.1	21.1	8.2	16.7	13.1	22.0	9.2
Spain	20.6	17.4	24.2	13.7	12.5	11.6	13.4	15.4
Sweden	9.9	5.9	15.1	8.4	9.5	6.3	14.2	9.1
Switzerland					21.8	19.4	25.8	9.5
Turkey	13.7	13.9	13.1	17.0	17.6	15.9	20.7	19.3
United Kingdom	12.2	9.9	14.9	11.3	8.6	7.0	10.5	10.0
United States	22.2	18.9	26.3	17.3	19.9	16.4	24.3	17.4
OECD	15.1	13.2	16.7	11.2	12.8	11.3	13.8	11.3

Source: OECD Income Distribution Database; OECD (2008), Table 5.3.

OECDs lavinntektsdefinisjon har satt en grense på 50 prosent av medianinntekten. Generelt gir OECD-skalaen flere over lavinntektsgrensen enn EU-skalaen. Den absolutte tilnærmingen ved hjelp av husholdningsbudsjett gir imidlertid resultater som er til forveksling lik det som finnes ved målene for EU60. Det kan dermed se ut til at EU60-målene og budsjetttilnærmingen er de som best fanger opp levekårsfattigdom²².

Med OECDs grense på 50 prosent defineres 5,5 prosent av befolkningen over 65 år og 9 pst av befolkningen over 75 år i Norge som fattige i 2010²³.

---

²² https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/oa_200905/normann.pdf

²³ <http://www.oecd.org/pensions/public-pensions/OECDPensionsAtAGiance2013.pdf>

Vedlegg III: Minstepensjonistenes økonomiske utvikling

I perioden 2003-2007 var gjennomsnittlig vekst, både i G og i årslønn for alle grupper, 4,2 prosent per år²⁴. Ved trygdeoppgjør i 2007, ble det blant annet reist krav om et tillegg på 0,25 prosent ut over anslaget for lønnsveksten, som skulle øremerkes en økning av særtillegget for minstepensjonistene. Trygdeoppjøret i 2007 ga et generelt tillegg som økte grunnbeløpet i snitt med 5,38 prosent, men det ble ikke gjort justeringer utover dette for minstepensjonistene.

I enighet med organisasjonene ble det gjennomført en opptrappingsplan for 2008-2010, hvor særtillegget for minstepensjonistene ble justert i trygdeoppgjørene slik at samlet pensjon utgjorde 2G.

I 2008 ble 31 prosent av alderspensjonistene regnet som minstepensjonister. Kvinner utgjorde 58 prosent av alle alderspensjonister og 88 prosent av alle minstepensjonister.

Basert på EUs definisjon²⁵ av fattigdom, ble andelen fattige husholdninger med minstepensjonistektepar redusert i 2008 som følge av endringene i særtillegget²⁶. Før trygdeoppjøret var samtlige husholdninger hvor begge ektefellene var minstepensjonister ifølge EUs definisjon regnet som fattige, dersom vi ser bort fra eventuell annen inntekt utover alderspensjonen. Etter trygdeoppjøret i 2008 ble andelen fattige redusert til 38 prosent.

Hva gjelder enslige alderspensjonister, falt 80 prosent av de aleneboende minstepensjonistene under lavinntektsgrensen (EU60) i 2007, mens denne andelen er redusert til 60 prosent i 2011.²⁷

Pensjonsreformen trådte formelt i kraft 1. januar 2011. Bakgrunnen for reformen og pensjonskomisjonens arbeid, er knyttet til aldring av befolkningen, tiltagende tidligpensjonering og sterk vekst i pensjonsutgiftene på lang sikt. Formålet er å gjøre pensjonssystemet mer økonomisk bærekraftig og stimulere til høy yrkesdeltakelse.

Alderspensjonen skal baseres på en nær sammenheng mellom den enkeltes inntekt og pensjon, herunder uttelling for alle år i arbeid. Alle pensjonister skal være garantert en grunnsikring og systemet skal være robust for stigende levealder.

---

²⁴ <http://www.econa.no/historisk-lav-begynnerlonn-blant-sivilokonomer>

²⁵ Inntekt lavere enn 60 prosent av medianinntekten

²⁶

<https://www.nav.no/no/NAV+og+samfunn/Kunnskap/Analyser/Arbeid+og+velferd/Arbeid+og+velferd/%C3%98kning+i+minstepensjonen.355620.cms>

²⁷

<https://www.nav.no/no/NAV+og+samfunn/Kunnskap/Analyser/NAV+rapportserie/NAV+rapporter/Fattigdom+og+leve+k%C3%A5r+i+Norge+-+Status+2013.380126.cms>

Et viktig mål for pensjonsreformen, er å gjøre velferdssystemet bærekraftig ved å stimulere til økt arbeidsinnsats. Et av de sentrale målene med reformen var altså å bidra til at eldre arbeidstakere står lenger i jobb.

Opptjening fra første krone kombinert med alleårsregelen innebærer det blir en tettere sammenheng mellom den enkeltes livsinntekt og pensjonsinntekt. Intensjonen er å oppnå et system der pensjonen står i forhold til livsinntekten, gi insentiver til arbeidsinnsats og å fjerne minstepensjonsfella. Pensjonsreformens nye opptjeningsystem vil innebære at alle som har vært i arbeid kommer over minstepensjonsnivå. I mellomtiden er det imidlertid en gruppe som faller mellom to stoler: Dagens minstepensjonister og de som ikke er omfattet av nye opptjeningsregler.